

z p r a v o d a j

XVIII. ročník

11

2007

- 2 Editorial
Lisabonské cíle, klíčové kompetence, znalost cizích jazyků.
- 3 Národní rámce kvalifikací a EQF
Návrh Evropského rámce kvalifikací přijatý Evropským parlamentem a Radou EU a vytváření národních rámců kvalifikací v Evropě.
- 5 Kompetence mladých lidí a Lisabonská strategie
Klíčové kompetence: gramotnost ve čtení, matematice a přírodních vědách, dovednosti v oblasti IKT, občanské způsobilosti, znalost cizích jazyků, učení jak se učit.
- 8 Co vědí školní děti o světě
Průzkum u 11-16letých dětí, který v deseti zemích světa provedla Britská rada.
- 9 Reforma odborného vzdělávání ve Vietnamu
Spolupráce německého BIBB a vietnamského Střediska pro výzkum povolání. Problémy odborného vzdělávání a trhu práce ve Vietnamu.
- 12 Mezinárodní aspekty dalšího vzdělávání v IT
Další vzdělávání na základě uznávání praktických zkušeností a v rámci vysokoškolského vzdělávání. Situace v Německu, Dánsku, Nizozemsku a ve Francii.
- 14 Co nového v časopisech
*Formation Emploi, 2007, No. 98;
Journal of Vocational Education and Training, 2007, No. 2.*
- 15 Nové knihy v knihovně
- 15 Znovuobjevené knihy
- 16 Zajímavé internetové adresy
*Knihovny ve světě.
Portál Euroskop.cz*

Příloha V/2007: Angličtina v (odborném) vzdělávání

Editorial

Na Výročním evropském turistickém fóru v Portugalsku byla koncem října udělena cena Vynikající evropská destinace (European Destinations of Excellence – EDEN) deseti nejlepším venkovským destinacím, v nichž se spojuje turistický ruch s životem a tradicemi venkova. Soutěže se zúčastnilo deset evropských zemí, vítěze vybíraly národní poroty. Cenu získala tato místa: Pielachtal (Rakousko), Durbuy (Belgie), Sveti Martin na Muri (Chorvatsko), Troodos (Kypr), Florina (Řecko), Örség (Maďarsko), Clonakilty (Irsko), Specchia (Itálie), Kuldiga (Lotyšsko), Nadur (Malta). Obrázek je z vnitřku kostela z městečka Specchia.

V tomto čísle se vracíme k publikaci Evropské komise, která rekapituluje průběh dosahování tzv. lisabonských cílů v oblasti vzdělávání. V úvodu článku se můžete seznámit se stručnou historií klíčových kompetencí, kterým se v roce 2000 říkalo základní dovednosti, pak nové základní dovednosti a zhruba od roku 2004 klíčové kompetence. V názvu publikace, z níž článek čerpá, se sice mluví o pokroku, u některých ukazatelů však místo ke zlepšení dochází ke zhoršení. Důsledky změn ve vzdělávání se projevují až po delší době, a proto je možné, že vzdělávání v Evropě je již na správné cestě k úspěchu, jen se to ještě nestačilo projevit v ukazatelích. Kompetence mladých lidí v České republice nejsou v evropském srovnání špatné, i když premiantem skoro ve všech disciplínách je Finsko.

Hůře se Česká republika umístila v průzkumu, který v deseti zemích světa provedla Britská rada. Prostřednictvím internetových rozhovorů se zjišťoval zájem 11-16letých dětí o dění ve světě a to, zda se děti cítí být občany jen své země, nebo celého světa. Naše děti skončily na třetím místě od konce, následovány dětmi z USA a ze Spojeného království, což Britskou radu nemohlo potěšit.

Některé otázky průzkumu Britské rady směřovaly také k jazykovému vzdělávání. Znalost cizích jazyků je jednou z výše zmiňovaných klíčových kompetencí. (Mluví se opět o cizích jazycích, nedávno bylo slovo „cizí“ v tomto spojení považováno za politicky nekorektní a navrhovalo se nahradit jej adjektivem „moderní“. V kurikulu by se pak uvádělo: mateřský jazyk, první moderní jazyk, druhý moderní jazyk – znamenalo by to, že mateřský jazyk je nmoderní? Při poslechu některých našich rádií nebo sledování televize to tak někdy vypadá.) Ve vyučování cizím jazykům jsme na tom v evropském srovnání dobře, i když čísla uvádějí mírný pokles v jejich počtu. Pro zjišťování klíčových kompetencí v cizích jazycích a v IKT neexistuje žádné šetření podobné PISA, takže se mohou sledovat jen kvantitativní údaje: počet vyučovaných jazyků, počet počítačů na 100 žáků apod.

Cizí jazyky jsou ideálním předmětem pro celoživotní vzdělávání, protože učení se jazykům je nikdy nekončící proces. I ti nejpilnější a nejnadanější studenti vždycky objeví něco, co ještě neznali. A živé jazyky se stále vyvíjejí, jinak by nebyly živé.

Prosincové číslo Zpravodaje vyjde 15. prosince. Dříve vycházelo již 10. prosince vzhledem k předvánočnímu náporu na poštách. Nyní se o svátcích hroubí spíš mobilní sítě než poštovní doručovatelé, a proto si můžeme dovolit tento termín posunout.

AK

Národní rámce kvalifikací a EQF

V rámci plnění Lisabonské strategie předložila v září 2006 Evropská komise návrh doporučení Evropského parlamentu a Rady o zavedení Evropského rámce kvalifikací pro celoživotní vzdělávání. Návrh byl schválen Evropským parlamentem dne 24. října 2007 ve Štrasburku. Evropské země mezitím pracují na vytváření svých národních rámců kvalifikací, které se budou vztahovat k Evropskému rámci kvalifikací (EQF). Článek informuje o stavu vytváření národních rámců kvalifikací v dubnu 2007.

Evropský rámec kvalifikací (EQF)

Evropský parlament a Rada Evropské unie v přijatém návrhu mimo jiné doporučují členským státům, aby:

- používaly EQF jako referenční nástroj pro srovnávání úrovní kvalifikací v různých systémech kvalifikací a k podpoře celoživotního vzdělávání, rovných příležitostí ve znalostní společnosti a další integrace evropského trhu práce při respektování rozdílů mezi vzdělávacími systémy jednotlivých států;
- do roku 2010 uvedly své národní systémy kvalifikací do vztahu s EQF pomocí transparentních odkazů, případně vytvořením národních rámců kvalifikací (NRK);
- do roku 2012 zajistily, že všechna nová kvalifikační osvědčení, diplomy a doklady Europassu vydávané příslušnými orgány budou obsahovat jasný odkaz na příslušnou úroveň EQF;
- při definování a popisování kvalifikací využívaly přístup založený na výsledcích vzdělávání a podporovaly validaci výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v souladu se společnými evropskými zásadami schválenými v závěrech Rady ze dne 28. května 2004;
- při vytváření vazby mezi kvalifikacemi v NRK a v EQF podporovaly a uplatňovaly zásady pro zajišťování kvality ve vzdělávání a odborné přípravě;
- určily národní koordinační střediska, která budou podporovat a ve spolupráci s dalšími národními orgány řídit vztah mezi národními systémy kvalifikací a EQF za účelem zvyšování jeho kvality a transparentnosti.

Národní koordinační střediska by měla mimo jiné plnit tyto úkoly:

- opatřit úrovně kvalifikací v rámci národního systému kvalifikací odkazy na úrovně EQF;
- zajistit, aby se při uvádění národních úrovní kvalifikací do vztahu s EQF používala transparentní metodika, která umožní jednotlivé úrovně snáze porovnávat, a zajistit, aby výsledná rozhodnutí byla publikována.

Podle záměru Komise se mají podporovat úzké vazby mezi EQF a stávajícími nebo budoucími evropskými systémy transferu kreditů a akumulace ve vysokoškolském vzdělávání a odborném vzdělávání a přípravě tak, aby se zlepšila mobilita občanů a usnadnilo uznávání výsledků vzdělávání.

Národní rámce kvalifikací (NRK)

Evropské země vytvářejí a zavádějí NRK. Tento proces, který se rozběhl v roce 2005 a 2006, je úzce, i když ne výhradně svázan se zavedením EQF. Skutečnost, že se národní rámce napojovaly na EQF v očekávání jeho pozdějšího formálního přijetí ukazuje, že národní rámce převážně podporují principy, jimiž se EQF řídí.

Koncepce

Myšlenka uspořádání, které by znázorňovalo vzájemné vztahy mezi jednotlivými kvalifikacemi, není nová. Profesionální organizace definují hierarchie způsobilostí – předchůdce dnešních odvětvových a dokonce národních rámců kvalifikací – po staletí. Souběžně s tím stanovují vysoké školy obecné způsoby uznávání pokroku ve vysokoškolském vzdělávání, a tak definují další hierarchii kvalifikací.

Moderní NRK se odlišují snahou pojmut výsledky učení z různých oblastí (školy, práce, vysokoškolského vzdělávání, vzdělávání dospělých) a jsou jasně spojeny se strategiemi celoživotního vzdělávání. Všechny tyto rámce usilují o integraci a zlepšování kvalifikací a o jejich širší uznávání na trhu práce.

Vytváření národních rámců kvalifikací v Evropě

Relativně málo zemí – Irsko, Malta a Spojené království (Anglie, Skotsko a Wales) – přijalo nebo zavedlo NRK. S výjimkou Malty vytvořily tyto země své rámce před zahájením prací na EQF na základě národních politických programů.

Irský rámec je příkladem toho, jak tyto dřívější NRK začlenily principy EQF. Deset úrovní irského národního rámce (přijaté v roce 2003) zachycuje veškeré výsledky učení od nejnižšího až po nejvyšší stupeň, a každá úroveň je založena na celostátně dohodnutých standardech vyjádřených jako výsledky učení. V současném stadiu vývoje rámce se zajišťuje konzistentnější přístup k výsledkům učení, přenosu kreditů a uznávání výsledků neformálního učení. Podobné cíle sledují i v dalších zemích, které zavedly NRK – soustřeďují se na standardy výsledků učení, zajišťování kvality, spojení mezi kvalifikacemi a otázky přístupu a transferu.

Postoje k NRK ve zbývajících evropských zemích lze klasifikovat takto:

- Země první skupiny (Belgie, Bulharsko, ČR, Dánsko, Chorvatsko, Itálie, Lotyšsko, Maďarsko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Slovensko, Slovinsko a Turecko) se politicky nebo právně zavázaly k vytvoření NRK explicitně spojeného s EQF.
- Země druhé skupiny (Estonsko, Island, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko) zahájily přípravy pro vytvoření NRK, nezavázaly se však k zavedení celkového rámce. Skupina zahrnuje různá stadia – od časné reflexe až ke konečnému závazku.
- Země třetí skupiny (Finsko, Kypr a Řecko) zatím ještě nezahájily přípravy, nebo se rozhodly, že celkový NRK není jejich prioritou (např. Finsko).

S několika výjimkami (např. ČR) začala většina zemí se systematickými činnostmi až po zahájení konzultačního procesu k EQF v červenci 2005. Zatímco EQF hraje důležitou roli jako katalyzátor reformy, rychlý rozvoj NRK nelze pochopit, pokud se nevezmou v úvahu specifické politické úkoly každé země. Podobnosti jsou však dosti nápadné:

- Přístup založený na výsledcích učení je široce akceptován bez ohledu na postoje k NRK. Takže některé země, pro něž NRK není prioritou, mohou být daleko dále s napojováním svých kvalifikací na EQF. Dobrým příkladem je Finsko. Zaměření na výsledky učení je úzce spojeno s žádoucí transparentností kvalifikací, tzn. podmínkou, která může být chápána jako nezbytná pro dosažení rozsáhlejšího, lepšího a spravedlivějšího celoživotního vzdělávání. Námítkou je, že přístup založený na výsledcích učení se dosud mnohem pevněji usadil v odborném vzdělávání a přípravě (OVP) než ve všeobecném a vysokoškolském vzdělávání.
- Zajišťování kvality je klíčovým aspektem NRK a nezbytnou podmínkou pro napojení národních úrovní kvalifikací na EQF.
- Mnohé země se rozhodly pro své NRK přijmout 8úrovňovou strukturu (Anglie, Belgie – Vlámské a Valonské společenství, ČR, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Severní Irsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Turecko). To může být v některých případech chápáno jako úsilí přizpůsobit NRK co možná nejvíce struktuře EQF. Avšak irský (10 úrovní) a skotský (12 úrovní) rámec kvalifikací ukazují, že to není jediná cesta. Dřívější irské experimenty s napojováním vlastních úrovní kvalifikací na EQF nevykazují žádné větší problémy, pokud jsou výsledky učení podkladem jak národního, tak evropského rámce.
- Některé země (Belgie – Vlámské společenství, Bulharsko, Francie, Portugalsko) sestavují kromě vytváření NRK i národní rejstříky kvalifikací. Tyto rejstříky lze považovat

za podmínku transparentnosti. Příkladem je francouzský Národní rejstřík profesních certifikátů (*Répertoire national des certifications professionnelles* – RNCP), který v současnosti obsahuje 4000 kvalifikací z hlavních oblastí vzdělávání a profesní přípravy.

- Mnoho zemí považuje systémy pro validaci výsledků neformální a informálního učení za integrální součást vytváření NRK (Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko).

Vliv NRK na odborné vzdělávání a přípravu

Vytvoření a zavedení NRK v Evropě otevírá z hlediska odborného vzdělávání a přípravy různé možnosti:

- Opětným posouzením významu spíše než původu kvalifikací by NRK mohly zaměřit pozornost na rovnocenné oceňování OVP a jiných forem vzdělávání.
- NRK by mohly poskytovat spojení mezi profesní přípravou a dalšími segmenty vzdělávání tím, že by umožňovaly kombinovat profesní kvalifikace s kvalifikacemi z dalších částí vzdělávacího systému.
- NRK, které jsou úzce spojeny s EQF, by mohly pomoci při posilování mezinárodní dimenze OVP zaměřením na vytvoření celosvětových standardů.
- NRK by mohly lépe spojovat veřejné a soukromé poskytování odborného vzdělávání a přípravy.
- Přístup založený na výsledcích učení, který byl vyvinut hlavně uvnitř OVP, by mohl lépe spojovat učení s trhem práce a zlepšovat předvídání budoucích potřeb kvalifikací.

Přístup založený na celoživotním vzdělávání musí řídit vytváření NRK i EQF tak, aby bylo možné zajistit všechny výše zmíněné úkoly. Například to, aby rámce kvalifikací pro vysokoškolské vzdělávání (uvnitř Boloňské spolupráce) byly pevně integrovány do celkového rámce. Alternativa, v níž by tři akademické cykly byly odděleny od ostatních částí vzdělávání, by neumožnila uskutečnit cíle těchto rámců – zlepšit přístup ke vzdělávání a přenositelnost kvalifikací.

AK

Prameny:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0463+0+DOC+XML+V0//CS>

National Qualification Frameworks developing in tandem with the EQF. Cedefop Info, 2007, no. 2, p. 4.

Uvedeným tématem se zabývají i tyto články Zpravodaje:

K čemu slouží národní rámce kvalifikací? 12/2005

Národní rámec kvalifikací v Irsku 7-8/2005

Struktura nového Národního rámce kvalifikací v Irsku 2/2004

Kompetence mladých lidí a Lisabonská strategie

V minulém čísle Zpravodaje jsme uveřejnili výtah z 8. kapitoly pracovního dokumentu Evropské komise, která byla věnována otázkám zaměstnatelnosti. Nyní uvádíme výtah ze 4. kapitoly, která se zabývá pokrokem dosaženým v oblasti klíčových kompetencí mladých lidí.

Nedávná historie klíčových kompetencí

V roce 2000 se účastníci zasedání Evropské rady v Lisabonu dohodli na tom, že je třeba definovat základní dovednosti jako jedno z hlavních opatření evropské politiky v době globalizace a přechodu ke znalostní ekonomice. Zasedání Evropské rady v Barceloně (2002) zdůraznilo potřebu zlepšit osvojení základních dovedností. V roce 2002 Rada přijala usnesení o celoživotním vzdělávání a *nových základních dovednostech*.

Zprávy Evropské komise o pokroku v dosahování lisabonských cílů ve vzdělávání a profesní přípravě z roku 2004, 2005¹ a 2006² zdůrazňují, že oblast klíčových kompetencí je jednou z těch, v nichž je třeba vytvořit nové ukazatele.

Doporučení Evropského parlamentu a Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní vzdělávání bylo publikováno v prosinci 2006.³ V tomto doporučení bylo zdůrazněno, že globalizace staví před Evropskou unií nové úkoly, a proto bude každý občan potřebovat řadu klíčových kompetencí k tomu, aby se mohl flexibilně přizpůsobit rychle se měnícímu a značně propojenému světu.

Co jsou to klíčové kompetence?

Doporučení Evropského parlamentu a Rady definuje referenční rámec, který sestává z osmi kompetencí: komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematické kompetence a základní kompetence v přírodních vědách a technice, digitální kompetence, učení jak se učit, společenské a občanské znalosti, smysl pro iniciativu a podnikání, kulturní povědomí a vyjadřování. Všechny tyto kompetence jsou považovány za rovnocenně významné. Rámec klíčových kompetencí byl připraven odborníky z 31 zemí a zainteresovanými stranami na evropské úrovni.

Evropská komise ve svém sdělení o jednotném rámci ukazatelů a kritérií navrhuje začlenění základních ukazatelů, kterými se posuzuje pět klíčových kompetencí:

- gramotnost ve čtení, matematice a přírodních vědách;
- jazykové dovednosti;
- dovednosti v oblasti IKT;
- občanské dovednosti;
- učení jak se učit.

Zatím jsou k dispozici údaje jen z některých z těchto pěti oblastí.

Některé kompetence, které jsou definovány v Rámci klíčových kompetencí, např. sociální a občanské kompetence, podnikatelství, učení jak se učit a kulturní vyjadřování, nejsou osvojovány jen v tradičním školním vzdělávání, nýbrž vyžadují nové přístupy k organizaci vzdělávání. Učitelé by měli spolupracovat s místním společenstvím a jednat s heterogenními skupinami. Samozřejmě také oni potřebují nové kompetence a další vzdělávání k tomu, aby mohli reagovat na nové úkoly.

Evropský parlament a Rada zdůrazňují, že podnikatelství je důležitá oblast, která se týká lidské schopnosti přeměnit myšlenky v činy. Zahrnuje tvořivost, inovace a riskování i schopnost plánovat a řídit projekty tak, aby se dosáhlo zamýšlených cílů. V současné době nejsou v této oblasti vytvořeny žádné ukazatele. Široká definice podnikatelství neusnadňuje nalezení ukazatelů pro měření pokroku ve znalostech a postojích. Podnikatelství není součástí jednotného rámce, tvoří však důležitou součást oblasti zaměstnatelnosti.

Rozvíjení klíčových kompetencí

Gramotnost ve čtení, matematice a přírodních vědách

V současné době umožňuje šetření PISA 2003 identifikovat podíl žáků, kteří mají nízkou úroveň základních dovedností ve čtení, matematice a přírodních vědách, a jsou proto nedostatečně připraveni na úkoly znalostní společnosti a celoživotního vzdělávání.

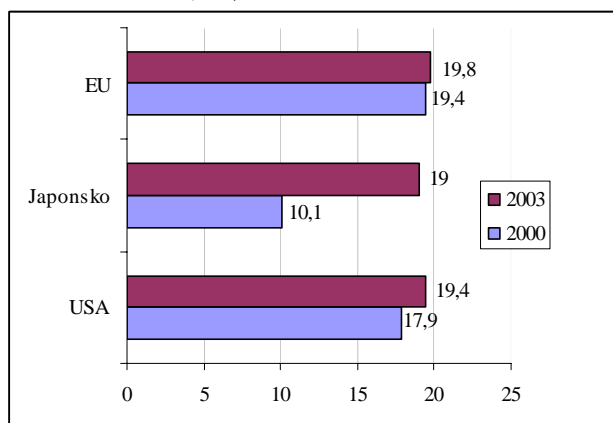
V odpověď na tyto úvahy přijali ministři školství v květnu 2003 specifické kritérium zaměřující se na nedostatečné výkony ve čtení: Snížit podíl 15letých s nedostatečnými dovednostmi ve čtení v EU do roku 2010 alespoň o 20 % ve srovnání s rokem 2000.

Ukazatele pro monitorování výkonu a pokroku v této oblasti využívají výsledky ze šetření PISA z roku 2000 a 2003. Pro měření dovedností 15letých žáků byl zvolen soubor čtyř indikátorů:

- podíl žáků, jejichž dovednosti ve čtení jsou na úrovni 1 nebo nižší na škále čtenářské gramotnosti PISA;
- rozdělení výkonů a průměrný výkon žáků v jednotlivých zemích na škále čtenářské gramotnosti PISA;
- rozdělení výkonů a průměrný výkon žáků v jednotlivých zemích na škále matematické gramotnosti PISA;

- rozdělení výkonů a průměrný výkon žáků v jednotlivých zemích na škále přírodovědné gramotnosti PISA.

Výsledky šetření PISA z roku 2003 byly důkladně analyzovány ve zprávě Evropské komise z roku 2006. Nové kolo šetření PISA bylo provedeno v roce 2006 a výsledky budou k dispozici koncem roku 2007. Obrázek ukazuje, že podíl žáků s nedostatečnými výkony ve čtení se od roku 2000 do roku 2003 v 16 zemích EU (pro které byly výsledky k dispozici), v Japonsku a USA zvýšil, takže to nelze označit za pokrok ke stanovenému cíli, kterým je 15,5 % v roce 2010.

Nejnižší podíl žáků se špatnými výkony ve čtení v roce 2003 má Finsko (5,7 %), dále Irsko (11 %), Nizozemsko (11,5 %) a Švédsko (13,3 %). Na opačném konci žebříčku (s více než 21 % špatných čtenářů) je Řecko (25,2 %), Slovensko (24,9 %), Itálie (23,9 %), Lucembursko (22,7 %), Německo (22,3 %), Portugalsko (22 %) a Španělsko (21,1 %). Výsledky USA a Japonska se v roce 2003 blíží evropskému průměru, přičemž u Japonska došlo ke znatelnému zhoršení. Česká republika se zhoršila ze 17,5 % v roce 2000 na 19,4 % v roce 2003.

Podíl žáků s nedostatečnými výkony ve čtení je u chlapců v průměru o 11 procentních bodů vyšší než u dívek. Dívky již v průměru dosáhly kritéria stanoveného pro rok 2010.

V matematice má nejlepší výsledky Finsko, následované Nizozemskem. Podobné výsledky má Japonsko, zatímco USA je pod průměrem EU. Ve srovnání s rokem 2000 se výsledky EU zlepšily, výsledky USA a Japonska zůstaly stejné. Největšího pokroku dosáhlo Lotyšsko a Polsko, významného pokroku též ČR, Německo, Belgie, Portugalsko, Maďarsko, Finsko a Španělsko.

Finsko dosáhlo v roce 2003 nejlepších výsledků v přírodovědných předmětech, následováno Nizozemskem a ČR. Výsledky žáků z USA jsou pod průměrem EU, Japonsko na stejné úrovni s Finskem. Průměr EU se od roku 2000 nepatrně zlepšil. K největšímu zlepšení došlo v Lotyšsku, Řecku, Polsku a Německu.

Chlapci mají lepší výsledky než dívky, rozdíl je však menší než v matematice.

Mnohé země se snaží pomoci dětem přistěhovalců v integraci do společnosti prostřednictvím vzdělávání. Podle zprávy PISA zaostávají děti imigrantů v některých zemích OECD za svými vrstevníky až o dva roky.

Dovednosti v oblasti IKT

Ve zprávě Rady pro vzdělávání EU (2001) se uvádí, že využívání IKT ve společnosti znamená revoluci v práci škol a jiných vzdělávacích zařízení a změny také způsob práce lidí v Evropě. IKT mají velký význam pro otevřené virtuální vyučování. Doporučení Evropského parlamentu a Rady definovalo digitální kompetenci jako suverénní a kritické využívání technologie informační společnosti (*Information Society Technology – IST*) pro práci, volný čas a komunikaci. Toto využívání je založeno na základních dovednostech v IKT: používat počítače k vyhledávání, hodnocení, ukládání, produkování, prezentování a výměně informací a ke komunikování a účasti ve spolupracujících sítích prostřednictvím Internetu.

Používání IKT ve vzdělávání je ve většině evropských zemí prioritou, existují však značné rozdíly mezi zeměmi i mezi školami v jedné zemi.

Ukazatele pro monitorování dosažených výsledků a pokroku

Dostupné mezinárodní údaje se většinou omezují na ukazatele založené na vstupu. Jsou to:

- počet počítačů na počet žáků;
- průměrný podíl počítačů napojených na Internet ve školách.

Šetření PISA ukazuje, že ve 14 zemích EU, pro něž jsou k dispozici údaje, má více než 90 % 15letých žáků přístup k počítači ve škole, méně než polovina z nich však používá počítač ve škole často. U žáků starších 15 let ukázalo šetření domácností se zaměřením na IKT, které provedl Eurostat v roce 2005, že 70 % žáků (16letých a starších) používá počítač ve škole a 60 % používá ve škole Internet.

Výsledky celoevropského šetření provedeného v roce 2006 ukázaly, že používání počítačů ve školách dosáhlo ve všech členských státech téměř 100 %.

Průměrně v EU připadá 11 počítačů na sto žáků. Mezi jednotlivými zeměmi jsou velké rozdíly. Dánsko, Norsko, Nizozemsko, Spojené království a Lucembursko mají 20 a více počítačů na 100 žáků, většina nových členských států v tomto zaostává. Počet počítačů je vyšší ve středních školách (12,5) než na druhém (10,8) a prvním (9,4) stupni základních škol. Počet je vyšší v odborném (15,6) než ve všeobecném vzdělávání. Téměř každá škola v Evropě má přístup k Interne-

tu. Evropský průměr je 96 %. Širokopásmový přístup k Internetu má však jen 67 % evropských škol, z toho v severských zemích, Nizozemsku, Estonsku a na Malte více než 90 %, zatímco v Polsku, na Kypru, v Litvě a na Slovensku se tato míra pohybuje od 28 do 40 %.

Šetření PISA 2003 ukázalo, že v průměru vykazují žáci, kteří mají ve škole přístup k počítači, lepší výsledky.

Občanské způsobilosti

Aktivní občanství je hlavní složkou Lisabonské strategie pro dosažení sociální soudržnosti, zaměřené na evropské hodnoty, účast na demokracii a občanské společnosti.

Údaje o situaci ve výchově k aktivnímu občanství jsou však zastaralé a neúplné, a proto se vytváření ukazatelů zaměřuje na samotné aktivní občanství.

V rámci výzkumného projektu Aktivní občanství pro demokracii, který uskutečňuje Středisko pro výzkum celoživotního vzdělávání (*Centre for Research on Lifelong Learning – CRELL*) ve spolupráci s Radou Evropy a za účasti sítě výzkumných pracovníků z různých zemí, byl pro měření aktivního občanství vytvořen složený ukazatel zahrnující 63 základních ukazatelů, pro něž byla použita data z Evropského sociálního šetření (ESS) z roku 2002.

Pracovní definice aktivního občanství používaná v rámci projektu je: Účast na občanské společnosti, na obecním a/nebo politickém životě, charakterizovaná vzájemným respektem a nenásilím a v souladu s lidskými právy a demokracií.

To znamená, že aktivní občanství se nezaměřuje výhradně na politický aspekt. Sahá od kulturních a politických k ekologickým aktivitám na místní, regionální, evropské a mezinárodní úrovni.

Aktivní občanství bylo rozděleno na čtyři dimenze: občanskou společnost, obecní život, politický život a hodnoty. Občanská společnost je definována jako účast na nevládních aktivitách zaměřených na společenské změny a volajících vládu k odpovědnosti za její činy.

Obecní život znamená akce uskutečňované na úrovni společenství nebo jejich podporu. Politický život znamená aktivity uskutečňované v prostředí zastupitelské demokracie. Hodnotami se rozumí lidská práva, demokracie a porozumění mezi kulturami.

V aktivním občanství jsou neúspěšnější severské země (s výjimkou Finska, které se umístilo kolem průměru) a Rakousko. Na opačném konci se umístilo Maďarsko, Řecko a Polsko. (ČR v přehledu není zastoupena.)

Vyučování jazyků

Moderní informační společnost je založena na efektivní komunikaci. V tak lingvisticky a kulturně rozmanitém

prostředí jako je v Evropě, je pro obyvatele důležité učit se vzájemně svým jazykům. Znalost jazyků poskytuje lidem lepší příležitosti pro rozvoj kariéry, hlubší porozumění vlastní a jiným kulturám a zvyšuje jejich mobilitu. Znalost cizích jazyků je nyní považována za jednu z klíčových kompetencí, které by měly být intenzivně kultivovány v rámci celoživotního vzdělávání. Podstatná součást sdělení Evropské komise nazvaného Nová rámcová strategie pro vícejazyčnost je věnována jazykovým dovednostem občanů EU.

Investice do jazykového vzdělávání zaměstnanců se vyplatí i podnikům, které potom mohou snadněji exportovat své výrobky a hledat obchodní partnery na evropském i světovém trhu.

V doporučení Evropského parlamentu a Rady je komunikace v cizích jazycích definována jako schopnost pochopit, vyjádřit a interpretovat myšlenky, úvahy, pocity, fakta a názory v ústní i písemné formě (naslouchání, mluvení, čtení a psaní) v příslušném společenském kontextu (v práci, doma, ve volném čase, ve vzdělávání) a podle toho, co člověk chce či potřebuje vyjádřit, dozvědět se nebo domluvit. Komunikace v cizích jazycích také vyžaduje schopnost prostředkování a interkulturního porozumění.

Ukazatele pro monitorování výsledků a pokroku

Téměř v každé evropské zemi začíná vyučování cizímu jazyku v primární škole a v některých zemích (Estonsko, Lucembursko, Švédsko a Island) je druhý cizí jazyk zaveden před koncem primárního vzdělávání. Ve většině evropských zemí je vyučování dvou cizích jazyků alespoň po dobu jednoho roku v průběhu povinné školní docházky buď povinné, nebo nabízené jako volitelný předmět. Všeobecným trendem je začínat s povinným vyučováním alespoň jednoho cizího jazyka dříve a pokračovat déle.

V současné době jsou pro monitorování pokroku ve vyučování cizím jazykům používány dva ukazatele:

- průměrný počet vyučovaných cizích jazyků na žáka ve vyšším sekundárním vzdělávání;
- rozdělení žáků podle počtu osvojených cizích jazyků.

Takto získané údaje vypovídají spíše o jazykovém vyučování než o jazykových kompetencích, o kterých zatím nejsou u mladých lidí spolehlivé údaje dostupné.

Ve většině zemí EU se více cizích jazyků vyučuje ve všeobecném vyšším sekundárním vzdělávání než v nižším sekundárním vzdělávání. Průměrný počet vyučovaných cizích jazyků v roce 2005 činil 1,4 (1,3 v roce 2000) a ve vyšším sekundárním 1,5 (1,2 v roce 2000). Přes celkové zvýšení se v 6 zemích snížil v roce 2005 počet vyučovaných cizích jazyků na žáka v nižším sekundárním vzdělávání (ČR, Španělsko, Kypr, Polsko, Finsko a Norsko) a

v pěti ve vyšším sekundárním vzdělávání (ČR, Itálie, Kypr, Lotyšsko a Litva) ve srovnání s rokem 2000.

Počet cizích jazyků na jednoho žáka sahá od 0,1 ve Spojeném království a 0,7 v Portugalsku až ke dvěma či více ve 13 zemích (Lucembursko,⁴ Finsko, Nizozemsko, Estonsko, Švédsko, Dánsko, Belgie, ČR, Polsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Chorvatsko).

Podíl žáků, kteří se ve vyšším sekundárním vzdělávání učí anglicky sahá od 100 % ve Švédsku a v Nizozemsku po méně než 50 % v Portugalsku, 66 % na Maltě a 73 % v Maďarsku (údaje za rok 2005). Nejvyšší podíly žáků, kteří se učí francouzsky, jsou v Lucembursku, Rumunsku a v Nizozemsku. Nejvyšší podíly žáků, kteří se učí německy, jsou v Lucembursku, Nizozemsku a ve Slovinsku.

Učení jak se učit

Učení, jak se učit je součástí jednotného rámce ukazatelů a kritérií. Tento ukazatel je stále ještě vytvářen. V prosinci 2006 přijal Evropský parlament a Rada doporučení obsahující tuto definici: Učení, jak se učit je schopnost usilovat o sebevzdělávání a vytrvat v tomto úsilí, organizovat si své sebevzdělávání efektivním uspořádáním času a informací jak individuálně, tak ve skupinách. Tato kompetence zahrnuje povědomí o procesu a potřebách vlastního sebevzdělávání, rozeznání dostupných příležitostí ke vzdělávání a schopnost překonávat překážky tak, aby vzdělávání bylo úspěšné. Tato kompetence znamená získávání, zpracovávání a osvojování si nových znalostí a dovedností i vyhledávání a využívání poradenství. Učení, jak

se učit vede učícího se člověka k tomu, aby stavěl na výsledcích předcházejícího učení a na životních zkušenostech, a využíval a aplikoval znalosti a dovednosti v různém kontextu: doma, v práci, ve vzdělávání a v profesní přípravě. Pro kompetenci jednotlivce je klíčová motivace a sebedůvěra.

Nástroj pro testování kompetence učení, jak se učit má vytvořit skupina expertů ustavená Evropskou komisí. Nástroj bude pilotně ověřován na přelomu roku 2007/2008 a podle výsledků ověřování se rozhodne, zda by se mělo Radě pro vzdělávání navrhnout provedení evropského šetření kompetence učení, jak se učit.

AK

¹ Plnění lisabonských cílů ve vzdělávání. Zpravodaj, 2005, č. 4, s. 3-4.

² Jak se plní lisabonské cíle. Zpravodaj, 2006, č. 6, s. 6-7.

³ Klíčové kompetence v celoživotním vzdělávání. Zpravodaj, 2007, č. 5, s. 3-4.

⁴ V Lucembursku jsou za cizí jazyk považovány všechny jazyky mimo lucemburštinu.

Pramen:

Progress towards the Lisbon objectives in education and training : indicator and benchmarks : Commission staff working document. Brussels : Commission of the European Communities, 2007. 194 s.

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/progress06/report_en.pdf

Co vědí školní děti o světě

Britská rada provedla průzkum u dětí ve věku 11 až 16 let v deseti zemích světa. Prostřednictvím Internetu děti odpovídaly na otázky týkající se jazykového vzdělávání a mezinárodních záležitostí. Celkem bylo dotazováno 4170 dětí.

Rozhovory probíhaly online v USA, ve Spojeném království (UK), v Německu, v ČR, ve Španělsku, v Brazílii, v Číně a v Indii. V Saudské Arábii a Nigérii byly vedeny tvář v tvář, avšak byly dotazovány jen děti s přístupem k počítačové síti. Podle Britské rady se děti z UK nejméně ze všech snažily pochopit současné události, pouhých 28 % dotazovaných (30 % Američanů) oproti 69 % brazilských a 61 % německých dětí. Většina dotazovaných na otázku, zda se považují za občany světa nebo své vlastní země, odpověděla, že se považují za globální občany, kromě dětí z UK, USA a ČR. Děti z Brazílie nejčastěji souhlasili s tvrzením, že partnerství škol se školami v jiných zemích je dobrá myšlenka, jejich školy však většinou v takovém partnerství nebyly.

Celkové výsledky byly odstupňovány na škále od sedmi bodů do nuly: Nigerie 5,15; Indie 4,86; Brazílie 4,53; Saudská Arábie 3,74; Španělsko 3,29; Německo 3,24; Čína 2,97; Česká republika 2,51; USA 2,22; UK 2,19.

Studie byla prováděna v době, kdy se britská vláda snažila zvýšit povědomí žáků o globálních záležitostech a anglické ministerstvo pro děti, školy a rodiny (*Department for Children, Schools and Families* – DCSF) uspořádalo týden mezinárodního vzdělávání. Podle názoru zástupců Britské rady je zájem o okolní svět a angažování se v něm podmínkou úspěchu v globální ekonomice. AK

Pramen: UK pupils 'least globally aware'. Story from BBC NEWS: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/education/7087590.stm>

Published: 2007/11/12 00:01:52 GMT

Reforma odborného vzdělávání ve Vietnamu

V průběhu přechodu od plánovaného k tržnímu hospodářství je státní vzdělávací politika Vietnamu součástí hospodářské politiky, která se zaměřuje na zvyšování míry zaměstnanosti. Zásahy státu do sektoru odborného vzdělávání mají za úkol zakládat a posilovat instituce, které by zajišťovaly fungování trhu práce. To znamená vytvořit strukturu oborů vzdělávání a dalšího vzdělávání, která by vyhovovala dynamice rozvoje hospodářství a potřebám různých odvětví a sektorů (státní správa, družstva, soukromé podniky, podniky se sídlem v zahraničí a export pracovních sil). Rozšíření oblasti odborného vzdělávání má zmírnit tlak na vysokoškolský systém a reagovat na potřebu odborně praktických kompetencí.

Německý Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) spolupracuje od roku 2000 se Střediskem pro výzkum povolání (*Vocational Science Research Center – VSRC*) ve Vietnamu.

Hlavní úkoly VSRC jsou:

- sledování a dokumentování trhu práce;
- tvorba kvalifikačních standardů pro kurikula v počátečním a dalším odborném vzdělávání;
- vytvoření systému zkoušek a certifikátů;
- výzkum týkající se médií a učebních prostředků;
- kvalifikování vzdělávacího personálu.

Vietnam se ve svých reformních strategiích orientuje na koncepci odborného vzdělávání ekonomicky úspěšných průmyslových zemí, aniž by chtěl mechanicky přebírat jejich strukturu. V diskusích se objevují ve stejné míře modulární a profesně strukturovaná uspořádání a celodenní školy, které se orientují na trh a jsou řízeny státem. Diskuse kolem reformy jsou ovlivňovány jak modely z blízkých zemí (Japonsko, Austrálie, Čína, Korea), tak evropskými a tedy i německými institucemi.

Situaci ve vzdělávání a v zaměstnanosti ve Vietnamu charakterizují tyto skutečnosti:

- Nízké pracovní náklady, ale srovnatelně malá produktivita;
- Zmenšující se státní sektor, stále ještě vysoký podíl výdělečně činných osob v zemědělství s rozšířenou částečnou nezaměstnaností;
- Velká a dále rostoucí nabídka pracovních sil při současném nedostatku kvalifikovaných pracovních sil v moderních odvětvích;
- Srovnatelně vysoký průměrný stupeň vzdělání obyvatelstva, ale nízká míra odborné kvalifikace výdělečně činného obyvatelstva;
- Kvalitativní rozdíly mezi vzdělávacími zařízeními podle regionu a zřizovatele;
- Nízká vnitřní systémová propustnost mezi studijními obory;
- Nedostatečná angažovanost podniků v odborném vzdělávání;

- Trvalá expanze vzdělávání spojená s rychlou akademizací vzdělávacích zařízení a s rostoucím nebezpečím inflace diplomů a certifikátů.

Bilaterální spolupráce při rozvoji strategií

Na podzim 2000 požádalo vietnamské Generální ředitelství pro odborné vzdělávání Ministerstva práce, invalidních a sociálních záležitostí Německo o podporu při plánování strategie rozvoje odborného vzdělávání ve Vietnamu na léta 2001 až 2010. Spolkové ministerstvo školství a výzkumu pověřilo BIBB, aby Vietnamu při vypracování strategického dokumentu pomohl. Koncem roku 2000 obě strany společně vypracovaly teze ke zlepšení informační základny odborného vzdělávání, kvality odborného vzdělávání a systémového rozvoje a institucionálních rámcových podmínek.

Zlepšení informační základny

Systematické shromažďování údajů týkajících se trhu práce pro zjišťování potřeby kvalifikací vyžaduje další diferenciaci. Ta se týká hlášení podniků o náborech (potřeba pracovních sil) a odchodech (invalidita, důchod, změna zaměstnavatele) a statistického zachycování kvalifikačních charakteristik. Výsledky výzkumu trhu práce se mají stát integrální součástí výzkumu odborného vzdělávání. Vývoj v jednotlivých profesních skupinách, profesích a činnostech tak poskytuje informace o tom, jaké kvalifikace se na trhu práce vyskytují, popřípadě jaké jsou požadovány. Zjištěné údaje mohou zároveň sloužit jako *systém včasného rozpoznávání* nebo *systém včasného varování* a objasnit, pro které profese a činnosti mají pracovní síly nedostatek kvalifikací a kompetencí, a tudíž je pro ně třeba přepracovat nebo vytvořit nabídky vzdělávání.

Kvalifikační zařazení pracovních sil probíhá podle několika charakteristik. Dvě nejdůležitější jsou stupeň ukončeného vzdělání a osvojené kompetence. Kombinace těchto dvou charakteristik lze dosáhnout pomocí stupňovitého modelu ve čtyřech úrovních. Další diferenciaci směrem nahoru je otevřená a může se utvářet podle národních potřeb.

Doporučení pro čtyřstupňový model odborného vzdělávání

Úroveň 1: Doba vzdělávání kratší než jeden rok; základní znalosti a základní dovednosti v profesní sféře; opakující se, rutinní a jednoduché činnosti.

Úroveň 2: Získávání kvalifikace formou několika krátkodobých kurzů; víceleté zkušenosti v příslušné profesi; základní znalosti a základní dovednosti v dílčích profesních oblastech; nejen rutinní a jednoduché činnosti, nýbrž také provádění odborných úkolů středního stupně obtížnosti.

Úroveň 3: Absolvování vzdělávání pro odborné pracovníky; doba vzdělávání trvá podle předchozího školního vzdělání a odborného směru v současné době jeden až tři roky; rozsáhlé znalosti a dovednosti v profesi; samostatné provádění úkolů a instrukcí spolupracovníků.

Úroveň 4: Absolvování vzdělávání vyšší než 3. úroveň; to odpovídá vyšší odborné (profesní) škole se tří- až čtyřletou školní docházkou; kvalifikace opravňuje k vykonávání činností na úrovni středního managementu; hlubší znalosti a dovednosti v profesní sféře; samostatné provádění všech pracovních úkolů a instrukcí kvalifikovaných spolupracovníků.

Zlepšení kvality

V oblasti víceletých studijních oborů pro odborné síly a pro vzdělávání odborných pracovníků se etabloje systematická tvorba učebních osnov. To znamená, že učební osnovy se vypracovávají na pověřeném místě a za účasti sociálních partnerů centrálně pro jednotné použití v celé zemi. Tato systematická tvorba učebních osnov zahrnuje:

- shromažďování údajů z trhu práce relevantních pro danou profesi;
- tvorbu profesních standardů;
- zařazení profilu činností (v profesním standardu) do učebních cílů a učebních obsahů;
- centrální tvorbu zkušebních úloh pro jednotlivé profese.

Vzdělávání učitelů má být obohaceno o silnější vztah k praxi. Pro mistry odborné výchovy se plánuje doplňkové pedagogické studium. Pravidelné další vzdělávání učitelů učňovských škol a mistrů odborné výchovy je nutným předpokladem modernizace odborného vzdělávání.

Zlepšení rámcových institucionálních podmínek

K zajištění jednotného devítiletého základního vzdělávání v celé zemi musí být toto všeobecné vzdělávání bezplatné.

V oblasti odborného vzdělávání by se mělo vymezit státní a nestátní financování. Převažující financování

center odborného vzdělávání a částečně také odborných (profesních) škol prostřednictvím poplatků může způsobit, že nabídka kurzů se bude zaměřovat výhradně na současnou potřebu místního průmyslu.

Velké regionální rozdíly v příjmu na osobu vyžadují, aby ve financování docházelo k větší diferenciaci. Zařízení pro odborné vzdělávání v regionech s nízkými příjmy (v některých regionech žádné odborné školy dosud neexistují) by se měla financovat ze státních zdrojů. Naproti tomu v městských a průmyslových zónách se státní subvencování zařízení pro odborné vzdělávání může postupně redukovat k tíži hospodářské sféry, aniž by se stát zříkal celkové zodpovědnosti za odborné vzdělávání.

Podle plánů vlády se mají dále rozšiřovat především krátkodobé kurzy. Rozvoj hospodářství ve Vietnamu bude v budoucnu vyžadovat odborné pracovníky s úplným vzděláním, a proto musí být přednostním cílem obsahové provázání studijních oborů v centrech pro odborné vzdělávání prostřednictvím modularizace na základě profesních standardů. Sloučení dílčích kvalifikací by mělo dlouhodobě poskytnout stejnou úroveň vzdělání jako odborné (profesní) školy. Pokud jde o profesní strukturu nabídek vzdělávání v centrech pro odborné vzdělávání a v odborných (profesních) školách, je třeba soustředit pozornost zvláště na obory stovebnictví, dopravy a logistiky, elektrotechniky a elektroniky, nákladních vozů, automatizace, informačních technologií a turismu.

Vyšší odborné (profesní) školy by se měly pro zlepšení dostupnosti a poskytování možnosti započítávání doby vzdělávání a ukončeného vzdělání spojit s odbornými (profesními) školami (vzdělávání odborných pracovníků) a centra pro odborné vzdělávání by se měla střednědobě a dlouhodobě sloučit prostřednictvím modularizovaných profesních standardů s odbornými (profesními) školami.

Současná struktura výzkumu odborného vzdělávání není příliš efektivní a vykazuje jen nepatrné synergické efekty. Personální a věcná kapacita není pro pokrytí potřeb výzkumu v důležitých odborných oblastech dostačující. To platí ve stejné míře pro výzkum trhu práce i kurikul. Proto má být zřízen centrální národní ústav, který bude poskytovat základní informace pro racionální politiku odborného vzdělávání.

Bilaterální spolupráce v realizační fázi

Reformy odborného vzdělávání ve Vietnamu probíhají podle společně vypracovaných doporučení.

V prosinci 2000 bylo založeno Středisko pro výzkum povolání (VSRC). Spadá pod generální ředitelství pro odborné vzdělávání na ministerstvu práce (Ministerstvo

práce, invalidních a sociálních záležitostí) a svoji práci zahájilo začátkem roku 2002. Pro BIBB tedy existuje partnerský ústav, se kterým v rámci projektu podporovaného Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu od roku 2004 spolupracuje. Zvláštním charakteristickým znakem této spolupráce je to, že je integrována do stávajících struktur spolupráce Společnosti pro technickou spolupráci (*Gesellschaft für technische Zusammenarbeit – GTZ*) s Ministerstvem práce, invalidních a sociálních záležitostí, a tudíž představuje živý příklad *dokonalé spolupráce v odborném vzdělávání* podporované spolkovou vládou v mezinárodním kontextu.

V květnu 2005 uspořádal BIBB v Hanoji mezinárodní seminář na téma „Reforma odborného vzdělávání“ za účasti expertů z Číny, Thajska, Švýcarska a Německa. Pozadí těchto aktivit tvoří snahy vietnamské vlády, aby se po novelizaci zákona o odborném vzdělávání z roku 2005 v tomto roce vypracoval nový zákon o odborném vzdělávání. Po první informální výměně názorů o jeho obsahu se dá očekávat, že doporučení ke stupňovitému modelu budou realizována.

Ve Vietnamu se konalo také několik seminářů a tematických dní:

- Rozvoj a modernizace učebních oborů s ohledem na trh práce;
- Rozvoj výzkumných koridorů a jejich význam pro utváření odborného vzdělávání.

V srpnu 2006 pobývali v BIBB v Bonnu čtyři hostující vědci z VSRC. Během čtyřdenního studijního pobytu diskutovali s odborníky v ústavu i mimo něj a se zástupci sociálních partnerů a hospodářské sféry o otázkách modernizace odborného vzdělávání tak, aby identifikovali možné potenciály transferu pro reformu odborného vzdělávání ve Vietnamu. Německé zkušenosti (možnosti a rizika) mají usnadnit hledání vlastních způsobů řešení. Teprve tím bilaterální spolupráce získává svou praktickou politickou hodnotu.

Výhled

S vývojem k tržnímu hospodářství se vzájemné hledání zaměstnání a pracovních sil a procesy přechodu stávají rozmanitější: Centra zprostředkovávající práci, která jsou financována různými organizacemi, se snaží o vybudování informačního systému pro regionální trh práce, poskytují poradenství podnikům a lidem hledajícím práci a nabízejí krátkodobý výcvik. Ve velkých městech získávají na významu vícedenní „veletrhy práce“ (*labor fairs*), kde podniky prezentují svá pracovní místa.

Ve státním sektoru hrají stále ještě důležitou roli tradiční vztahy mezi (vysokou) školou a podniky, zatímco podniky soukromého sektoru k vypsání nabídky míst využívají převážně masových médií. Racionalita

formálních certifikátů a smluv se při vstupu na trh práce musí teprve prosadit proti dominanci tradičních propletených vztahů a osobních sítí. Dokud budou profesně standardizované certifikáty, které podávají informaci o odborných kompetencích uchazeče, hrát jen marginální roli, budou se podniky orientovat podle závěrečných certifikátů systému všeobecného a vysokého školství, které přinejmenším naznačují stupeň všeobecného dovednosti učit se a kariérovou orientaci absolventa. Poskytování kvalifikací vztahujících se k pracovnímu místu pak probíhá převážně v podnicích, aniž by se tyto kvalifikace daly zhodnotit na externím trhu práce. BIBB v rámci budoucí spolupráce podporuje VSRC v tom, aby profesně odborné certifikáty prosadil na vietnamském trhu práce jako řídicí nástroj.

Při využívání nových technologií a změněných podmínkách světového hospodářství se i ve Vietnamu obtížně dělají prognózy budoucích potřeb trhu práce. Lidé proto musejí své kompetence krátkodobě přizpůsobovat změněným a stoupajícím požadavkům a stát a podniky by se měly starat o odpovídající možnosti dalšího vzdělávání, které by přizpůsobování a kariéru umožnilo. Dosud chybí aktivní politika trhu práce a budování mostů mezi vzděláváním a odborným vzděláváním, které by umožňovaly nejen přechody do zaměstnání, nýbrž také přechody ze zaměstnání (nebo z nezaměstnanosti) zpět do vzdělávacího systému a z odborného dalšího vzdělávání opět do zaměstnání.

V průběhu další spolupráce mezi BIBB a VSRC se proto plánuje studie, která bude zkoumat vzájemné souvislosti mezi strukturami vzdělávání a odborného vzdělávání (rozdělení, stupně, profily vzdělávání, standardy, závěrečné zkoušky, podmínky pro přijetí a přechody) a formami trhu práce, přechodů ze vzdělávání do zaměstnání a vzorů pro náborů a kariéry v podnicích. Studie naváže na pojetí mezinárodního srovnávání zaměstnání, ale zároveň položí otázky týkající se vlivů na chování hospodářských subjektů, tedy zařazení individuálního jednání na trhu práce do struktur a institucí.

Komunikace mezi oběma stranami umožňuje pochopit druhý způsob nahlížení na problémy a případně modifikovat svůj vlastní.

Přeložila Jana Šatopletová

Georg, Walter – Walter, Matthias – Wiebert, Michael: Reform der beruflichen Bildung in Vietnam. BIBB berät vietnamesisches Partnerinstitut VSRC. BWP, 2006, č. 5, s. 43-46.

Mezinárodní aspekty dalšího vzdělávání v IT

Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) doprovází proces realizace systému dalšího vzdělávání v IT s evaluačním záměrem. Ze srovnávacích studií se dají vyvodit podněty pro další rozvoj německého systému.

Odborníci z podnikové praxe a z poskytování kvalifikací v IT v letech 1999-2000 vytvořili v rámci projektu BIBB na základě „identifikačních bodů (*Markierungspunkte*) pro nové zařazování odborného dalšího vzdělávání v odvětví IT“ struktury mezinárodně orientovaného systému dalšího vzdělávání v IT.

Právním nařízením (2003) byl systém dalšího vzdělávání v IT ustaven ve třech nastavbových úrovních:

- odborná kvalifikace pro certifikované specialisty;
- další vzdělávání pro kariérní postup operativních odborníků (čtyři absolutoria¹);
- další vzdělávání pro kariérní postup strategických odborníků (dvě absolutoria).

Tím vznikl systém dalšího vzdělávání rozdělený horizontálně a vertikálně, v němž jednotlivá absolutoria stojí vedle sebe a jsou více či méně propojena.

Bylo popsáno 29 profilů specialistů. Tyto profily pokrývají celý řetěz obchodního procesu od analýzy, poradenství, vývoje výrobku, odbytu, administrativy až po podporu. Profily specialistů nejsou komplexně strukturované profese dalšího vzdělávání nýbrž *job rolls*. *Job rolls* jsou soubory činností, které jsou vykonávány jednou osobou. Některé podniky striktně uplatňují dělbu práce a *job rolls* tam vykonávají různé osoby. V jiných podnicích může jedna osoba v průběhu projektu nebo současně vykonávat různé *job rolls*. Pro profily specialistů a odborníků byla zvolena anglická označení.

První zkoušky poradců IT a vedoucích projektů IT proběhly na podzim 2003, první zkoušky ekonomů IT a vývojářů IT na jaře 2004. Počty zkoušek se zvyšovaly od tří v roce 2003 až po odhadovaných 350 v roce 2006. Kvalifikaci pro čtyři profily operativních odborníků absolvovalo do konce roku 2005 podle informací Německé průmyslové a obchodní komory 300 osob.

Rozvoj systému dalšího vzdělávání v IT byl ovlivněn dobou, kdy se narůstající propojení mezinárodních trhů prostřednictvím internetové medializace (*Internet – Hype*) stalo zřejmé a zdánlivě neudržitelné. Virtuální překonání hranic se prostřednictvím IT stalo možné.

Cizojazyčné a interkulturní kompetence

Moderní absolutorium dalšího vzdělávání v internacionalizovaném odvětví s mezinárodními ambicemi musí zahrnovat mezinárodní kompetence. Zřejmě však sehrály roli úvahy o vhodnosti – u specialistů IT se obsahy s mezinárodním charakterem prakticky nevyskytují.

Pro operativní odborníky platí, že:

- dokumentace má být uvedena krátkým souhrnem projektové dokumentace v anglickém jazyce (abstrakt);
- úloha při zkoušce se zadává v angličtině.

U strategických odborníků musí žadatel prokázat, že:

- je při rozhovorech schopen s jistotou zvládat profesně relevantní situace v angličtině a dokáže respektovat rozdíly specifické pro určitou zemi v daném profesním a pracovním prostředí;
- umí adekvátně reagovat v angličtině na složitější písemná sdělení podle situace a disponuje přiměřenou vyjadřovací schopností.

Znalost angličtiny se dokládá vysvědčením ze školy, jazykovým testem nebo dokladem o profesně relevantním pobytu v zahraničí. Podle požadavků profilů při zkouškách hrají roli také interkulturní aspekty.

Rovnocennost odborníků s bakalářskými a magisterskými hodnotmi

Absolutoria profesionálů byla koncipovaná tak, aby odpovídala bakalářským a magisterským titulům, a tím splňovala požadavky mezinárodní praxe. V Německu však mohou tyto hodnoty udělovat pouze vysoké školy. Požadavkem systému dalšího vzdělávání v IT je podpora prostupnosti a v současné době se zkoumá, jak dalece lze uznávat části absolutorii v rámci systému výkonnostních bodů pro vysokoškolské studijní obory.

Systém dalšího vzdělávání byl zdůvodněn též jako alternativa k vysokoškolskému studiu. Zda se rovnocennosti skutečně dosáhne, je otázka. Rozhodující je, jestli se nová absolutoria osvědčí na (mezinárodním) trhu práce v konkurenci vysokoškolských hodnot.

Certifikační postup na bázi mezinárodní normy

Úrovně odborníků se řídí výhradně nařízením o dalším vzdělávání v IT. Další vzdělávání specialistů je proto utvářeno podle pravidel soukromého práva. Certifikaci provádějí místa, která odpovídají požadavkům DIN EN ISO/IEC 17024. Norma ISO upravuje pomocí mezinárodního srovnávacího postupu transparentnost a bezpečnost a vytváří důvěru u zúčastněných stran. Kvalifikační standardy používané při certifikaci jsou uznávané v celé Evropě.

Místa poskytující osobní akreditaci schvaluje Zřizovatelská společnost pro akreditaci (*Trägergemeinschaft für Akkreditierung – TGA GmbH*). Ústřední svaz elektrotechnického průmyslu (*ZVEI*) a Spolkový svaz in-

formatiky, telekomunikací a nových médií (BITKOM) požadovaly u společnosti TGA přijetí oboru specialista IT a založení výboru příslušného sektoru. Výbor byl založen v roce 2002 a vypracoval normativní dokument, který byl schválen hlavním výborem společnosti TGA. Základ pro certifikaci tvořily referenční procesy (úroveň 2) vypracované Institutem pro softwarovou a systémovou techniku (ISST). Jak dalece tento postup může podporovat také samotné mezinárodní uznávání certifikátů, to bude jistě záviset na dalším vývoji trhu.

Evropský rámec kvalifikací (EQF) a systém dalšího vzdělávání v IT

Vytvoření EQF skýtá nové šance pro uplatňování získaných kvalifikací. Každou národní nebo odvětvovou kvalifikaci lze přiřadit určité úrovni EQF.

EQF by mohl vzhledem ke své orientaci na výsledky a k relativně velkému významu učební kompetence i samostatnosti a zodpovědnosti poskytovat šance na relativně vysoké zařazení absolutorii systému dalšího vzdělávání v IT. U úrovní by se však musely respektovat formy popisu nezávislé na tradičních učebních místech (sekundárním a vysokoškolském vzdělávání).

Srovnání s ostatními evropskými systémy dalšího vzdělávání

V posledních letech se z pověření BIBB provedla řada srovnávacích studií zaměřených na další vzdělávání v IT v jiných zemích. Z nich se dají vyvodit některé zajímavé odkazy pro další vývoj německého systému dalšího vzdělávání v IT.

V **Dánsku** probíhá další vzdělávání na vysokých školách, což usnadňuje udělování titulů bakalář a magistr. Další vzdělávání provázející profesi je umožněno organizačními úpravami, a má patřičnou společenskou hodnotu. To je podporováno flexibilizací systémů a studijních oborů až po modularizaci. Státní úpravy byly zbaveny formálnosti a na vzdělávací instituce byla přenesena vysoká míra zodpovědnosti. V odvětví IT byla založena univerzita IT.

Nizozemský systém odborného vzdělávání a dalšího vzdělávání v IT je více začleněn do vzdělávacího systému a vysokoškolského systému. Také orientace na kompetence, která několik let ovlivňuje modernizační proces nizozemského systému odborného vzdělávání a přichází společně se změněnou situací kurikulárních podmínek pro vzdělávání, zřejmě nevede k oddělení od vysokoškolského systému. V Nizozemí se pro vzdělávání a další vzdělávání nabízí jen šest hlavních profilů. Zároveň je možné nechat si k absolvování těchto profilů a k dosažení absolutorii uznat získané dílčí kompetence a/nebo složit externí zkoušky. Absolutorii se dá dosáhnout nezávisle na zaměstnaneckém statutu.

Pro vzdělávání a další vzdělávání v IT se zdůrazňuje profesní koncept, který nabízí absolutoria jen na bázi relativně široce založené báze kompetencí, která dovoluje uplatnění v různých odvětvích, funkčních oblastech a velikostech podniků. Přidaná hodnota veřejně právních absolutorii v protikladu k certifikátům ze sféry průmyslu a výrobců, které jsou konkurenceschopné a silně vázané na funkce a úlohy, spočívá zjevně v tomto diferencovaném konceptu, který je zacílen na rozmanitost budoucích možností v kariéře a v dalším vzdělávání.

Také ve **Francii** jsou ve vzdělávací politice snahy o to, aby se umožnilo další vzdělávání uznáváním profesně praktické zkušenosti, jinými slovy formalizování výsledků informálního učení na pracovišti. Francouzi zvolili postup, který se dá použít pro všechny diplomy, tituly a certifikáty homologované podle Národního rejstříku profesních certifikátů (*Répertoire National des Certifications Professionnelles* – RNCP). Pokud jde o cílové skupiny je francouzský postup validace vzdělání získaného ze zkušenosti (*Validation des acquis de l'expérience* – VAE) pojat široce a nezávisle na oboru. Zaměřuje se na kandidáty s profesní zkušeností a mohou jej také využívat uchazeči o práci. VAE umožňuje kromě uznávání dílčích výsledků učení i nahrazení celkového studia formou informálního učení na pracovišti. Přitom se nevyžaduje žádné předchozí ukončené další vzdělávání, počítá se samotná profesní zkušenost.

Počet ukončených VAE je dosud ještě poměrně nízký, když si uvědomíme, že tento postup je realizovatelný ve všech oborech a u všech absolutorii zaznamenaných v RNCP i ve všech vzdělávacích zařízeních nabízejících odpovídající kvalifikace. Důkaz pro skutečnou váhu absolutorii na trhu práce zatím chybí. Také mezinárodní návaznost absolutorii je ještě rovněž otevřena tak, jako skutečný, konkrétní můstek vysokým školám.

Celkově je zřejmé, že právě také francouzský systém musí bojovat s podobnými potížemi jako německý. Systémy, kde je další vzdělávání organizováno na vysokých školách (např. v Dánsku), tyto strukturální překážky neznají. Časové horizonty realizace německého systému dalšího vzdělávání v IT se zřejmě budou muset oproti původním předpokladům posouvat, také kvůli překonávání strukturálních překážek.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ *Absolutorium je osvědčení o absolvování (studia). Akademický slovník cizích slov (1995).*

Pramen: Borch, Hans – Weißmann, Hans – Wordelmann, Peter: Internationale Aspekte des IT-Weiterbildungssystems. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 2006, č. 5, s. 23-25.

Co nového v časopisech

Formation Emploi	
<p>LAMBERT, Marion et VERO, Josiane Formation continue: quelles capacités d'action des salariés? L'approche par les capacité comme grille de lecture. [Dalsí vzdělávání: jaké jsou možnosti zaměstnanců? Přístup prostřednictvím způsobilostí jako rastr analýzy.] Formation Emploi, 2007, No. 98, p. 55-75, 2 tab., lit. 34.</p> <p>Článek analyzuje nerovnosti mezi zaměstnanci pokud jde o další vzdělávání podle přístupu prostřednictvím způsobilostí (A. Sen). Osvětluje otázku nerovností v dalším vzdělávání ve dvojím směru. Soustřeďuje se na skutečnou svobodu výběru zaměstnání, vyzývá k překonání příliš schematického rozlišování mezi těmi, kdo absolvovali vzdělávání a kdo ne. Různé způsoby absolvování profesní přípravy, které zdaleka nejsou využity náhodně, odrážejí rozsah možností, které mají zaměstnanci k dispozici. Proto není reálné považovat profesní přípravu za homogenní kategorii. Osvětluje volnost jednání zaměstnanců tváří v tvář vzdělávání. Charakteristiky zaměstnanců, kteří mají velmi omezené možnosti jednání na tomto poli se podobají těm, jež mají zaměstnanci bez přístupu ke vzdělávání, a ty jsou dobře známé. Obecná výmluva, že tito zaměstnanci mají o vzdělávání malý zájem, proto není opodstatněná.</p>	<p>BONVIN, Jean-Michel et FARVAQUE, Nicolas L'accès à l'emploi au prisme des capacités, enjeux théorique et méthodologique. [Přístup k zaměstnání z hlediska způsobilostí, teoretický a metodický problém.] Formation Emploi, 2007, No. 98, p. 9-23, lit. 37.</p> <p>Přístup prostřednictvím způsobilostí (<i>L'approche par le capacités</i> – CA) přináší nový pohled na odborné vzdělávání a profesní začleňování, který objasňuje často ignorované problémy. První část článku představuje AC syntetickým způsobem; zejména trojici <i>zdroje – způsobilosti – uskutečnění</i> a dvoji dimenzi svobody, které definovala nositelka Nobelovy ceny za ekonomii (1998) Amartya Sen. Ta zdůrazňuje všechny tyto body stejně na rozdíl od standardních pojetí rovnosti šancí a zaměstnatelnosti. Je jasně ukázána neúplnost AC, jeho institucionálního zakotvení a pojetí odpovědnosti. V druhé části se diskutuje o metodických problémech spojených s CA (zejména pokud jde o to, jak měřit skutečnou míru svobody jednotlivců) a o různých postupech, které byla dosud navrženy pro řešení těchto problémů. Závěrem autoři poměřují teoretický a metodický přínos CA ve srovnání se standardními přístupy.</p>
<p>CORTEEL, Delphine et ZIMMERMANN, Bénédicte Capacités et développement professionnel. [Způsobilosti a profesní rozvoj.] Formation Emploi, 2007, No. 98, p. 25-39, 1 tab., lit. 22.</p> <p>Jak jsou skloubeny sociální příležitosti, kolektivní podpora a volnost individuálního jednání v profesním rozvoji zaměstnanců v podniku? Přístup způsobilostí A. Sen byl použit v rámci šetření v osmi francouzských podnicích v chemickém a metalurgickém průmyslu a ve třech komunálních městských úklidových službách. Jsou zkoumány stěžejní momenty, v nichž jsou tyto způsobilosti podrobeny zkoušce a zviditelněny (přijímání pracovníků, profesní příprava, profesní mobilita), i evaluační kritéria, která jsou v těchto momentech nejdůležitější. Lze rozlišit několik druhů organizačních uspořádání, pokud jde o existující spojení mezi příležitostmi k rozvoji a jejich kolektivní podporou.</p>	<p>BRYSON, Jane et MERRITT, Kiri Le travail et le développement des capacités. [Práce a rozvoj způsobilostí.] Formation Emploi, 2007, No. 98, p. 41-54, 1 tab., lit. 29.</p> <p>Článek zkoumá hnací síly, přispívající prvky a brzdy vytváření způsobilostí při práci. Poskytuje přehled hlavních témat literatury věnované způsobem a uvádí důkazy o napětí mezi úzkými utilitárními vizemi teorie lidského kapitálu a holističtější přístupem prostřednictvím způsobilostí podle A. Sen. Článek představuje výzkumné práce, které zkoumají institucionální, organizační a individuální vlivy na vytváření způsobilostí v podnicích na Novém Zélandu. Analyzuje úlohu práce při rozvoji způsobilostí a osvětluje důležité faktory, např. kvalitu zaměstnání a vliv klíčových osob na pokrok jednotlivce. Uzavírá otázkou o tom, čím mohou vlády a zaměstnavatelé přispět k rozvoji kompetencí.</p>
<p>BESSES, Marie de L'estime de soi, enjeu éducatif pour préparer à la vie professionnelle. [Sebeúcta, výchovný úkol pro přípravu na profesní život.] Formation Emploi, 2007, No. 98, p. 109-121, 3 tab., lit. 24.</p> <p>Studie cesty přechodu mladých lidí, kteří opouštějí francouzský systém odborného vzdělávání, do zaměstnání se snaží osvětlit vzdělávací činnosti profesních lyceí. Používají se k tomu kvantitativní a kvalitativní metody. Ukázalo se, že více než polovina žáků, kteří si zvolili cesty odborného vzdělávání, ztratila zájem o vyučování v důsledku toho, že se vidí v negativním světle. Klíč k pedagogickému úspěchu v profesních lyceích proto spočívá v pozvednutí sebevědomí žáků a v poskytnutí naděje na úspěch. Míra sebeúcty se u jednotlivých žáků velmi liší. Nemají všichni stejnou schopnost definovat své cíle, přijmout kritéria sociální přijatelnosti a napřít své síly správným směrem.</p>	<p>Journal of Vocational Education and Training EDVARD, Sheila and COFFIELD, Frank. Policy and practice in the learning and skills sector: setting the scene. [Politika a praxe v sektoru vzdělávání a kvalifikací.] JVT, 2007, Vol. 59, No. 2, p. 121-135, 3 tab., lit. 31.</p> <p>Úvodní článek monotematického čísla, které obsahuje příspěvky (dokumenty z výzkumu a dva komentáře) na téma Vliv politiky na vzdělávání a začleňování do sektoru vzdělávání a kvalifikací. Stejnomený výzkumný projekt probíhal od ledna 2004 do července 2007 a financovala ho Rada pro ekonomický a sociální výzkum (<i>Economic and Social Research Council</i> – ESRC). Článek popisuje odvětví vzdělávání a kvalifikací v Anglii a zdůrazňuje dva významné rysy: jeho nedávnou turbulentní historii a rozmanitost a rozdělení uvnitř sektoru. Informuje o rozsahu výzkumného projektu, o použitých metodách a o zapojení lidí z praxe a politických činitelů do výzkumného projektu.</p>

Nové knihy v knihovně

Educational policy studies in the Czech Republic : the current state, theoretical and analytical approaches, and possible development in an international context. Editors: Jaroslav Kalous, Jiří Štoček, Arnošt Veselý. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 143 s.

ISBN 978-80-7380-024-6 Sg. 26362

Education at a Glance : OECD indicators 2007. [Pohled na vzdělávání. Ukazatele OECD 2007.] Paris : OECD, 2007. 449 s. Těž elektronická verze. ISBN 978-92-64-03287-3

Sg. 26366

Výroční zpráva 2006 = Annual report. Ilustrace Vladimír Jiránek. Praha : Národní vzdělávací fond, 2006. 67 s.

Sg. 26367

Zpráva stojí přinejmenším za prohlédnutí, některé z kreslených vtipů možná ještě neznáte.

EURYDICE

Focus sur les structures de l'enseignement supérieur en Europe - 2006/2007 : évolutions nationales dans le cadre du Processus de Bologne. [Zaměření na strukturu vysokoškolského vzdělávání v Evropě – 2006/2007. Národní trendy v Boloňském procesu.] Bruxelles : Eurydice, 2007. 348 s.

ISBN 978-92-79-05371-9 (též v angličtině) Sg. 26237

BURDOVÁ, Jeny, TRHLÍKOVÁ, Jana a VOJTĚCH, Jiří. Názory pracovníků úřadů práce na uplatnění absolventů škol - 2006. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2007. 36 s. (Vzdělávání - informace - poradenství)

Sg. 26374

Cílem programu veřejně prospěšných prací (VPP) je zachování pracovní aktivity uchazečů o zaměstnání před nalezením trvalého zaměstnání. Jedná se především o organizování prací pro nequalifikované a problémové uchazeče. VPP mají dále za úkol vytvářet nové pracovní příležitosti především pro obtížně umístitelné a dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání evidované na úřadu práce, zejména s nižším vzděláním.

TRHLÍKOVÁ, Jana, ÚLOVCOVÁ, Helena a VOJTĚCH, Jiří.

Přechod absolventů SOŠ škol do praxe a jejich uplatnění na trhu práce - II. etapa : šetření absolventů středních odborných škol tři roky od ukončení studia na SOŠ. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2007. 42 s. (Vzdělávání - informace - poradenství)

Sg. 26375a

Nejspokojenější jsou se svojí studijní volbou strojaři a elektrotechnici, z nichž by si převážná většina zvolila stejný typ studia a tři čtvrtiny by si vybraly i stejný i stejný obor. Zájem o gymnázium by mělo jen asi 5-6 % absolventů těchto technických oborů.

CHAMOUTOVÁ, Daniela a BURDOVÁ, Jeny. Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2007. Praha : Národní ústav odbor-

ného vzdělávání, 2007. 61 s. (Vzdělávání - informace - poradenství) Sg. 26376

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů se v posledních letech snižoval. Jedním z hlavních důvodů byl postupný přechod úřadů práce na novější přístup k definici nezaměstnaného absolventa, jenž ve vykazování vedl k vyřazení těch absolventů – uchazečů o zaměstnání, u nichž doba od ukončení studia přesáhla dva roky.

Člověk a vzdělání v informační společnosti : vzdělávání a život v komputerovaném světě. Petr Sak, Jiří Mareš, Hana Nová, Vít Richter, Karolína Saková, Jarmila Skalková. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0

Sg. 26377

Dostupné údaje o využívání českých knihoven zatím nenačítají žádné podstatné změny uživatelských zájmů, ale zahraniční zkušenosti naznačují, že postavení knihoven se může v příštích letech podstatně změnit. ... Zatímco až donedávna platilo, že internet svým obsahem a spolehlivostí dostupných informací nemůže konkurovat klasickým knihovnám, současnost naznačuje něco podstatně odlišného. Objem informací na internetu dynamicky roste, vzniká řada mohutných informačních zdrojů se sofistikovaným vyhledáváním a začínají se masivně digitalizovat knihovní fondy největších knihoven světa. Vyhledávače typu Google nabízejí stále pestřejší paletu služeb a snadné vyhledávání.

Znovuobjevené knihy

PTÁČEK, Michal.

Breviář praktické češtiny. 1. vyd. Praha : Novinář, 1989. 90 s. (Knihovnička Novináře ; Sv. 46) Sg. 24264

Na otázku „Píše se hasící nebo hasící?“ není odpověď. Abychom dokázali rozhodnout, jde-li o příd. jm. účelové (-íci), nebo o příd. jm. vztahující se k právě probíhající činnosti (-íci), potřebujeme znát celou souvislost. Konkrétně na příkladu výše položené „nesmyslné“ otázky: co slouží k hašení (nádrž, přístroj, rouška), píšeme s -i-; kdo nebo co hasí, píšeme s -í- (jde o zpřídavně přechodník přítomný). Koncovka -íci zde znamená trvalou vlastnost nebo účel činnosti (honící pes = rasa), zatímco koncovka -íci znamená pouhou náhodnost nebo okamžitý stav (pes – právě teď – honící slepici).

POCHE, Emanuel a PREISS, Pavel.

Pražské paláce. Fotografoval Zdenko Feyfar. 2., dopl. vyd. Praha : Odeon, 1978. 396 s. (Památky ; Sv. 23) Sg. 22964

Jestliže býval v Praze palác ve vlastním slova smyslu vždycky šlechtickou výsadou, postavili si některé z nemnoha zachovaných předměstských vil také patricijové. Mezi ně se majetností zařadili i dva umělci, převyšující pražské měšťany nároky na luxus a vyjmenňlou požívačnost letních siest. Byli jimi Kilián Ignác Dienzenhofer a Matyáš Bernard Braun.

STAŇKOVÁ, Jaroslava a PECHAR, Josef.
Tisíciletý vývoj architektury. 3. přeprac. vyd. Praha : Státní nakladatelství technické literatury, 1989. 407 s. (Polytechnická knižnice ; I. řada, Věda a technika populárně)
ISBN 80-03-00073-4 Sg. 24249

V dějinách architektury se často stávalo, že vytvoření jedné monumentální stavby bylo podmíněno zničením (v našem případě jen částečným) druhého díla. Bronz pro baldachýn vytvořený v chrámu sv. Petra v Římě Berninim byl získán přetavením bronzu ze střechy předšíně římského Pantheonu.

MRÁZ, Bohumír a MRÁZOVÁ, Marcela.
Encyklopedie světového malířství. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha : Academia, 1988. 630 s. Sg. 24255

Kalné prostředí – Leonardo da Vinci popisuje ve svém traktátu stoupající bělavý kouř z komína, který se proti tmavým horám jeví světlý a namodralý, proti světlé obloze tmavý a nahnědlý. A. Schopenhauer ve své nauce o barvách líčí stejné pozorování na kouři z dýmky ve svém pokoji. Z těchto zrakových vjemů lze odvodit tzv. zákon kalného prostředí: průsvitná barva na světlém podkladu se jeví tmavší a teplejší, na tmavém podkladu světlejší a studenější. V přírodě působením kalného prostředí barvy do dálky zesvětlují a zároveň modrají; na tomto pozorování je založena barevná perspektiva.

JANÁK, Jan a HLEDÍKOVÁ, Zdeňka.
Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 519 s. + 17 vol.příl. (Učebnice pro vysoké školy)
ISBN 80-04-21189-5 Sg. 24267

V r. 1760 byly položeny základy ústřední školské správy zřízením studijní dvorské komise. Komise byla ... od roku 1774 podřízena přímo panovníci. ... Úkolem reorganizované komise bylo připravit reformu škol a středních latinských škol. Výsledkem byl všeobecný školský řád s platností od r. 1775 pro všechny země monarchie, který zavedl povinnou školní docházku a nový systém a organizaci nižšího školství.

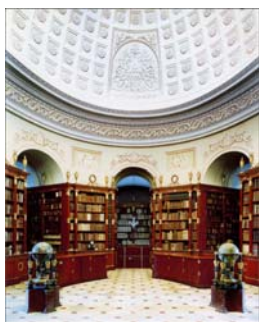
KOMENSKÝ, Jan Amos.
O sobě. K vyd. přípr. Amedeo Molnár, Noemi Rajchrtová. 2., nezm. vyd. Praha : Odeon, 1989. 379 s. (Klub čtenářů ; Sv. 579)

ISBN 80-207-0016-1 Sg. 24275
Já jsem ve čtrnáctém roce tohoto století urazil cestu z Heidelbergu do Prahy zcela sám a pěšky, jsa bezpečen průvodem strážného anděla a pevným zdravím. Příčinou té pěší cesty bylo totiž, že mi již nezbývalo mnoho z cestovního, a rovněž jsem právě od pohybu očekával pozdravení z nemoci a také jsem se v té naději nezklamal.

TROJAN, Raul a MRÁZ, Bohumír.
Malý slovník výtvarného umění. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1990. 238 s. (Učebnice pro vysoké školy) ISBN 80-04-22338-9 Sg. 24281

Signet [sině], (fr.), m. – 1. pečeť, razítko; 2. značka kniháře, nakladatele, knihnice nebo tiskárny; bývá heraldicky nebo dekorativně řešená s monogramem, event. krátkým heslem; v knize bývá umístěna buď na začátku u titulu, nebo na konci. Signování znamená podpisování (např. grafických listů).

Zajímavé internetové adresy

Světové knihovny

Venku je zima a brzy se stmívá. Nemáte chuť číst si v knížkách v nějaké krásné knihovně? Vybrat (alespoň virtuálně) si můžete na adrese:

http://curiousexpeditions.org/2007/09/a_librophiliacs_love_letter_1.html

Vše o Evropské unii

Portál Euroskop.cz je oficiálním zdrojem informací o Evropské unii a našem členství v ní, který spravuje odbor informování o evropských záležitostech - Úřad vlády ČR. V listopadu 2006 byla spuštěna zcela

nová grafická verze s novou strukturou vycházející z analýzy témat, jež nejvíce zajímají návštěvníky Euroskopu. Při vývoji nové verze byl kladen důraz na přístupnost, přehlednost a snadné vyhledávání.

<http://www.euroskop.cz/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, www.nuov.cz. Redaktorka: Anna Konopásková, anna.konopaskova@nuov.cz, tel. 274 022 133, fax 274 863 380.